

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHDA INVESTITSIYALARNING O‘RNI

Sodiqova Nigora To‘rayevna

Osiyo Xalqaro Universiteti

ARTICLE INFO.

Kalit so‘zlar: investitsiya, raqamli iqtisodiyot, investitsion siyosat, kapital qo‘yilma, byudjet.

Annotatsiya

Ushbu maqolada iqtisodiyotni yanada rivojlantirishda investitsiyalarning muhimligi va ularning dolzarbligi to‘g‘risida fikr yuritilgan. Shuningdek bu borada tegishli xulosa va takliflar berilgan.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2024 LWAB.

Faol investitsiya siyosati har bir davlat iqtisodiyotini rivojlantirish va takomillashtirishning eng samarali vositalaridan biridir.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev ta’kidlaganidek, “Investitsiyalar maqsadli va tejankor bo‘lishi kerak. Mablag‘lar hududlarning salohiyatiga, viloyatning qaysi korxonalariga muhtojligiga qarab ajratilishi kerak. Viloyat hokimining investitsiyalar bo‘yicha o‘rinbosarlari xorijga chiqib, muayyan loyihalarga sarmoya jalb qilishlari kerak”.

O‘zbekiston Respublikasining ta’sis subyektlarida qulay investitsiya muhitini shakllantirishda davlat muhim rol o‘ynaydi. O‘zbekistonning ko‘plab hududlari tegishli investitsiya salohiyatiga ega bo‘lib, ularni davlat ko‘magida muvaffaqiyatli amalga oshirish mumkin. Bozor iqtisodiyoti sharoitida har bir davlat, eng avvalo, moddiy ishlab chiqarish sohasiga ham mahalliy, ham xorijiy investorlarni jalb etishga harakat qilishi kerak. Buning uchun muayyan investitsiya siyosati ishlab chiqiladi va amalga oshiriladi, tegishli investitsiya muhiti shakllantiriladi.

“Ilm-ma’rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili” Davlat dasturidagi vazifalarni bajarish uchun 18,3 trillion so‘m va 10,4 milliard dollarlik ulkan mablag‘ yoki, boshqacha aytganda, jami 30 trillion so‘mga yaqin mablag‘ sarflanishi rejalashtirilgan. mablag‘lar, bu respublika rezidentiga 890 ming so‘mni tashkil etadi. Ilmiy tadqiqotlar va rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni isbotladiki, raqamli iqtisodiyotga investitsiyalar doimo yuqori daromad keltiradi, chunki bular intellektual mehnat va ishlab chiqarishning nomoddiy omillarini rivojlantirish xarajatlaridir.

Raqamli iqtisodiyot milliy iqtisodiyotda yalpi ichki mahsulotning qariyb 3 foizini tashkil etadi va uning joriy va keyingi yillarda jadal rivojlanishi barqaror qo‘shimcha ish o‘rinlari yaratish imkonini beradi. Joriy yilgi vazifalarning amalga oshirilishi raqamli iqtisodiyotning yalpi ichki mahsulotga qo‘shadigan hissasini oshiradi va 2030-yilga borib 30 foizga etadi. Xorijiy investorlar investitsiya qonunchiligiga muhim e’tibor qaratmoqda.

Qishloq xo‘jaligining tarmoq xususiyatlari, ishlab chiqarishning tabiiy-iqlim sharoitlariga bog‘liqligi, kapitalning yuqori talablari, ijtimoiy va ishlab chiqarish infratuzilmasining rivojlanishi, davlat

tomonidan tartibga solish choralarining mavjudligi (byudjet mablag'lari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini davlat xaridlari) hisobga olinadi. , soliq va kredit imtiyozlari va boshqalar).

Davlatda investitsiya siyosatining samaradorligi ko'p jihatdan uni shakllantirishda makroiqtisodiy va mintaqaviy jihatlar qay darajada e'tiborga olinishiga, markaz va hududlar manfaatlarining muvofiqlashtirilganligiga va umumiy iqtisodiy natijalarga erishishga strategik yo'naltirilganligiga bog'liq. Davlatning investitsion siyosati umumiy iqtisodiy siyosatning muhim tarkibiy qismidir. U kapital qo'yimalarni faollashtirish, ularning tarkibini optimallashtirish va samaradorligini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan maqsad, vazifalar, yo'nalishlar va tadbirlar majmuini ifodalaydi.

Hududlarning boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonida ularning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda rolini kuchaytirish bo'yicha strategik maqsadlardan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasining mahalliy davlat hokimiyati organlari hududlarda investitsiya faoliyatini tashkil etish bo'yicha ularning modelini aniqlash va tanlash masalasini hal etishlari shart.

Investitsion siyosatning maqsadi hududiy iqtisodiyotga samarali investitsiyalar kiritish uchun shart-sharoit yaratishdan iborat. Samarali investitsiyalar deganda, odatda, investitsiyalar xavfini to'lashdan tashqari, investor va investitsiyalarni oladigan mintaqa uchun, masalan, investitsiyalardan foyda olish yoki investitsiyalarni jadallashtirish shaklida maqbul iqtisodiy foyda olish imkonini beradigan investitsiyalar tushuniladi. ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish.

Shu munosabat bilan investor uchun asosiy mezon investitsiya qilingan kapitaldan tavakkalchilik darajasiga nisbatan kutilayotgan daromadlilik, mintaqa uchun esa ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirish, iqtisodiy ko'rsatkichlarni yaxshilash, jumladan, byudjet samaradorligini oshirish bo'ladi. mintaqa. Hududning byudjet samaradorligini oshirish mintaqaviy byudjet balansidagi ijobiy o'zgarishdir, ya'ni investitsiyalar daromadlarning ko'payishiga yoki mintaqaviy byudjet xarajatlarining kamayishiga olib kelishi kerak.

O'zbekiston Respublikasida yaqin vaqtgacha investitsiya siyosatiga yetarlicha e'tibor berilmagan bo'lsa, endilikda davlat to'g'ri investitsiya siyosati muhimligini anglab, to'g'ri yo'nalishda qadamlar tashlay boshladi.

Investitsion siyosatning tabiati davlatning iqtisodiy jarayonlarga aralashuvi darajasi, ushbu siyosatning soliq, moliya-kredit, litsenziyalash va narx siyosati, bandlik siyosati, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va boshqa davlat organlari bilan muvofiqlashtirish darajasi bilan belgilanadi. qonunchilik bazasi va umumiy boshqaruv tuzilmasi.

O'zbekistonda, xususan, mahalliy xomashyoni chuqur qayta ishlash va yuqori qo'shimcha qiymatga ega tayyor mahsulot ishlab chiqarishni ta'minlaydigan yuqori texnologiyali ishlab chiqarishlarni modernizatsiya qilish va yaratishga qaratilgan investitsiya siyosatini yanada faollashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Kelajak uchun mintaqa uchun oqilona investitsiya siyosatini ishlab chiqish ushbu mintaqani rivojlantirish bo'yicha global maqsaddan kelib chiqqan holda amalga oshirilmoqda.

Mamlakatning aksariyat hududlari o'zlarining strategik maqsadi sifatida barqaror takror ishlab chiqarish turiga ega bo'lgan tarkibiy va texnologik jihatdan rivojlangan iqtisodiyotni yaratishni belgilab qo'ydilar. Shunga muvofiq hududning investitsiya siyosati tamoyillari belgilab berildi.

Mintaqaviy investitsiya siyosatini shakllantirish tamoyillari quyidagilardan iborat: samaradorlik, tarkibiy muvozanat, yo'naltirilganlik, milliy ahamiyatga ega.

Mintaqaviy iqtisodiyotga yo'naltirilgan investitsiyalar har bir aniq loyihaning maqsadlari, uni amalga oshirish muddati va unga jalb qilingan resurslar bilan cheklangan sharoitlarda foyda keltirishi kerak. Samaradorligi oldindan tasdiqlangan, o'zini oqlash muddati qisqa va amalga oshirish shartlari qo'shimcha xavfga ega bo'lmagan loyihalarga sarmoya kiritish maqsadga muvofiqdir.

Binobarin, investitsiyalar, birinchi navbatda, muayyan ichki va tashqi bozorlarga yo'naltirilgan, kapitalni ko'p talab qilmaydigan yoki strategik ahamiyatga ega bo'lgan yangi ishlab chiqarishlarni yaratishga yoki an'anaviy sanoat bazasini rekonstruksiya qilish va modernizatsiya qilishga yo'naltirilishi kerak. Umidsiz zarar ko'rayotgan korxonalarini moliyalashtirish va qo'llab-quvvatlashdan, shuningdek, mahsulotlari import qilinadigan o'xshash tovarlar yoki resurslarga nisbatan raqobatbardosh bo'lmagan yangi ishlab chiqarishlarni tashkil etishdan bosh tortish kerak.

Mintaqaviy iqtisodiyotda investitsion oqimlar muayyan tarkibiy cheklovlarga ega. Har bir tarkibiy munosabatlar rivojlanishning ma'lum chegaralangan darajalarini yoki hozirgi holatini o'rnatishni talab qiladi. Limit qiymatlari dasturning ma'lum bir bosqichini amalga oshirishning taktik shartlariga va ushbu muammolarni hal qilishda hukumatning aralashuvi ehtimoliga qarab ehtiyotkorlik bilan belgilanishi kerak, chunki bunday nisbatlarni ongli ravishda manipulyatsiya qilish mumkin.

Maqsadli investitsiyalarga bo'lgan ehtiyoj cheklangan investitsiya resurslari bilan bog'liq. Investitsiyalar muayyan mantiqiy va amaliy foyda keltiradigan cheklangan miqdordagi loyihalarni amalga oshirishga yo'naltirilishi kerak. Hududlarda investitsiya siyosatini amalga oshirish u yoki bu milliy mafkurani amalga oshirishni anglatmaydi, u tomonlarning korporativ, guruh va shaxsiy manfaatlarini moddiylashtirishni jamlaydi, faqat bilvosita butun jamiyat manfaatlarini amalga oshirishni ifodalaydi. Bu uning zaifligi. Turli guruhlarning manfaatlarini kesishadi va ko'pincha iqtisodiy rivojlanishga to'sqinlik qiladi.

Shuning uchun investitsiya siyosatini amalga oshirishning asosiy shartlari investitsiya jarayonining asosiy sub'ektlarining moliyaviy va boshqa manfaatlarini jamlash va umumiy yo'naltirish, qarorlar qabul qilish va muayyan dasturlarni amalga oshirishda ularning mas'uliyati bo'lishi kerak.

Investitsion siyosat mamlakatda xususiy va davlat kapital qo'yilmalarining rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Aynan u mamlakatning investitsiya muhitini shakllantiradi, shuning uchun unga katta e'tibor berilishi kerak. Zamonaviy sharoitda, turli mintaqalarda, qaerga investitsiya qilish yaxshiroq degan savol tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Jahon tajribasi ko'rsatganidek, investitsiyalarni tez qaytarish imkonini beruvchi investitsiya sohalari alohida ustuvor hisoblanadi. Investitsiyalar va ishlab chiqarishning faol o'sishiga to'sqinlik qiluvchi bir qator omillar mavjud.

Ularning asosiylari qatoriga investitsiya oluvchilar - korxonalar va tashkilotlarning mablag'lardan samarali foydalanishga tayyor emasligi, birinchi navbatda, boshqaruv sifati pastligi kiradi. Shuningdek, investorlarning isloh qilinmagan korxonalariga kapital qo'yishni istamasligi, yuqori risklar, tavakkalchilik darajasini o'zi etarli darajada aniqlay olmasligi (korxonaning moliyaviy holatining noaniqligi, korxonalar likvidligi, ularning investitsiya faoliyati).

Shunday qilib, samarali iqtisodiy siyosatni amalga oshirish uchun mintaqalar uchun samarali investitsiya siyosatini ishlab chiqish zarur, uning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat bo'lishi kerak:

-mulkchilikning xilma-xil shakllarini rivojlantirish, korxonalarining investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda ichki (o'z) jamg'arma manbalarining rolini oshirish orqali investitsiya jarayonini izchil markazlashtirish;

- cheklangan markazlashtirilgan kapital qo'yilmalarni joylashtirish va ishlab chiqarish maqsadlaridagi investitsiya loyihalarini davlat tomonidan qat'iy ravishda davlat maqsadli dasturlariga muvofiq va faqat tanlov asosida moliyalashtirish;
- tadbirkorlar va investorlar uchun teng raqobat rejimi asosida tovarlar, xizmatlar va kapital bozorining faoliyat yuritishi uchun samarali sharoit yaratish;
- amalga oshirilayotgan investitsiya siyosatining ochiqligi;

- investitsiya jarayonining ravshanligi va shaffofligini, barcha investorlar uchun investitsiya faoliyatini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarning mavjudligini ta'minlash;
- investitsiya va moliya bozorining barcha ishtirokchilarining davlat, ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy manfaatlarini muvozanati;
- hududning ijobiy imidjini rivojlantirish, bu ham mahalliy, ham xorijiy investorlar tomonidan kapital qo'yilmalar hajmini oshiradi.

Zamonaviy sharoitda hududlarda iqtisodiy o'sish sifatini oshirish eng muhim muammo hisoblanadi. Shu munosabat bilan hududiy iqtisodiy o'sish sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash uchun samaradorlik ko'rsatkichlaridan foydalangan holda hududiy iqtisodiy rivojlanish sifatini tahlil qilish zarurati paydo bo'ldi.

Iqtisodiy o'sish natijalarining iqtisodiyotdagi sifat o'zgarishlariga aylanishini aks ettiruvchi asosiy ko'rsatkichlar moddiy unumdorlik, kapital unumdorligi va mehnat unumdorligi bo'lib, ularning o'sishi hisobiga iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlar ta'minlanadi va pirovardida aholi farovonligi ta'minlanadi yaxshilaydi.

2020-yilda va undan keyingi yillarda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish, ularning yo'nalishlarini elektr energetikasi, kimyo sanoati, elektrotexnika mahsulotlari ishlab chiqarish, IT-texnologiyalar, yengil sanoat, qishloq xo'jaligi kabi ustuvor yo'nalishlardagi loyihalarni amalga oshirish uchun diversifikatsiya qilish ishlari davom ettiriladi. qurilish materiallari ishlab chiqarish. O'zbekiston ko'p jihatdan, ayniqsa, valyuta bozori liberallashtirishidan keyin qulay sarmoyaviy muhitga ega bo'lgan davlatga mos keladi.

Zamonaviy amaliyotning tahlili hududlarning investitsion ehtiyojlari va ularning investitsion jozibadorligining hozirgi darajasi o'rtasidagi aniq ziddiyatni ko'rsatadi. Tizimli va samarali boshqaruv qarorlari va harakatlarini ishlab chiqish uchun hududning investitsion jozibadorlik darajasini malakali baholash qobiliyatiga ega bo'lish zarur.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, xuddi jahon miqyosida bo'lgani kabi, O'zbekiston Respublikasi hududlarida ham xorijiy investorlar uchun taqdim etilayotgan imtiyozlar emas, balki shart-sharoitlarning barqarorligi, ular kiritayotgan mablag'larning ishonchligi, iqtisodiy jarayonlarning shaffofligi muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, xorijiy investorlar investorlar uchun kurashda imtiyozlar berishda mintaqalar o'rtasidagi haddan tashqari raqobatga qarshi chiqish boshladilar, chunki ko'plab imtiyozlarning mavjudligi yagona investitsiya maydonini parchalab tashlaydi, bu esa investorlarga ob'ektiv baho berish va investitsiya qarorlarini qabul qilish tartiblarini standartlashtirishni qiyinlashtiradi.

Aytish joizki, hozirgi vaqtda O'zbekiston Respublikasi hududlari iqtisodiyotiga investitsiyalarning erishilgan darajasi va ularning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan daraja o'rtasida katta tafovut mavjud. Ushbu nomutanosiblikning sabablaridan biri mavjud usullarni qo'llash natijasida olingan hududlarning investitsion jozibadorligini baholashning ishonchligi muammosidir. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar tomonidan hududlarning investitsion jozibadorligini baholash mavjud usullarning ko'pligi va ayrim hollarda ularning yetarlicha ishlab chiqilmaganligi tufayli juda qiyin.

O'zbekiston Respublikasiga investitsiyalarni jalb etish bo'yicha ijobiy tendensiyalarga qaramasdan, mintaqaning investitsion jozibadorligini yaratishda hali ham jiddiy muammolar mavjud, xususan:

- xorijiy investitsiyalarni tartibga solish sohasidagi qonunchilikni takomillashtirish va rivojlantirish zarurati;
- Infratuzilmaning notekis rivojlanishi, bu esa chekka hududlarning markazdan orqada qolishiga olib keladi va hokazo.

Shuning uchun hududlar investitsiya jarayonini tashkiliy jihatdan qo'llab-quvvatlash borasida katta sa'y-harakatlarni amalga oshirishlari kerak. Hududlarning investitsion jozibadorligini baholash, yuqoridagi barcha muammolarni hisobga olgan holda, hududlar va butun mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishning samarali yo'nalishlarini ishlab chiqish zarur. Iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy voqeiklari investitsiya resurslariga, shu jumladan xorijiy resurslarga asoslangan iqtisodiy o'sishning innovatsion turiga e'tibor qaratish zarurligini taqozo etmoqda.

O'zbekiston investitsiya strategiyasida ilg'or texnologiyalar bilan jihozlangan va xomashyomizni chuqur qayta ishlashni ta'minlash, mamlakatimiz eksport salohiyatini oshirish, yangi ish o'rinlari yaratishga qaratilgan yangi yuqori texnologiyali ishlab chiqarishlarni tashkil etishga qaratilgan investitsiya loyihalariga ustuvor ahamiyat berilgan. Shunday qilib, investitsiya siyosatini ishlab chiqish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi kerak:

- teng va halol raqobat uchun sharoit yaratish;
- iqtisodiyotning real sektoriga investitsiyalarni rag'batlantiruvchi soliq tizimini yanada rivojlantirish va moliya bozorini har tomonlama rivojlantirish;
- erkin iqtisodiy zonalarni yanada rivojlantirish;
- investitsiya jarayonining qonunchilik bazasini takomillashtirish va mustahkamlash;
- Investitsiya jarayonini moliyalashtirish muammolarini hal etish maqsadida bank sektorini, fond bozorini va moliya bozorining boshqa segmentlarini rivojlantirish.
- Aholining turli moliya-kredit muassasalaridagi jamg'armalarini rag'batlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish, moliya bozorini kengaytirish, uning institutlarining investitsiya faoliyatini faollashtirish.

O'tkazilgan tadqiqotlar asosida O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalash sharoitida investitsiya siyosatini takomillashtirish Bo'yicha quyidagi taklif va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqish mumkin:

- davlat investitsiya dasturlarini amalga oshirish mexanizmini yanada takomillashtirish siyosatini olib borish;
- Ustuvor tarmoqlardagi investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda davlat va xususiy tadbirkorlikning birgalikda ishtirok etish mexanizmini takomillashtirish;
- Bilim talab qiladigan va energiya tejaydigan ishlab chiqarishga e'tibor qaratgan holda yuqori texnologiyali tarmoqlarni rivojlantirishni rag'batlantiruvchi shart-sharoitlar va omillarni yaratish asosida resurslarni tejashga e'tiborni kuchaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. *Modern Science and Research*, 3(1), 18-23.
2. Ikromov, E. (2024). CLASSIFICATION OF LEADERSHIP STYLES IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 615-621.
3. Ikromov, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794-797.
4. Akbarovna, N. N. (2024). OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF CRYPTOCURRENCIES IN THE DIGITAL ECONOMY. *Gospodarka i Innowacje*. (45), 320-326.
5. Akbarovna, N. N., & Bahodirovich, X. B. (2023). AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARINI TUZISH TARTIBI.

6. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 712-717.
7. Abidovna, A. S. (2024). FORMATION AND DEVELOPMENT OF CAREER AS PERSONNEL TECHNOLOGY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 327-332.
8. Toshov, M. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION. *Modern Science and Research*, 3(2), 461-468.
9. Toshov, M. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 603-608.
10. To'rayevna, S. N. (2024). YANGI IQTISODIYOT VA UNING MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI. *Gospodarka i Innowacje.* (45), 333-339.
11. Sodikova, N. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF PROVIDING THE BUSINESS SECTOR WITH QUALIFIED PERSONNEL. *Modern Science and Research*, 3(1), 133-139.
12. Rasulova, N. N., & Jumaeva, Z. K. (2019). Uzbekistan oil and gas industry: history and development prospects. *Теория и практика современной науки*, (5 (47)), 52-57.
13. Жумаева, З. К. (2019). СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕГИОНАХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. In *СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ* (pp. 148-152).
14. Khalilov, B. (2024). FOREIGN EXPERIENCE IN PERSONNEL MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 974-978.
15. Xalilov, B. (2024). COBB-DOUGLAS PRODUCTION FUNCTION AND ITS IMPORTANCE IN BUSINESS MATHEMATICS AND ECONOMIC ANALYSIS. *Modern Science and Research*, 3(1), 754-758.
16. Raxmonqulova, N. O. (2022). THE IMPACT OF THE DIGITAL ECONOMY ON RESOURCE CONSUMPTION. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 476-480).
17. Қизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
18. Базарова, М. С., Шарипова, М., & Нуруллоев, О. (2021). "РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ" ДА АҲОЛИНИНГ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИ ХУСУСИЯТЛАРИ. САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ, 482.
19. Базарова, М. С. (2020). Развитие внимания дошкольников посредством дидактических игр. In *Исследования молодых ученых* (pp. 37-40).
20. Khudoynazarovich, S. A. (2022). Features of evaluating the effectiveness of activities at the Bukhara State University. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 153-159.
21. Shadiyev, A. (2022). FEATURES OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF ACTIVITIES AT THE BUKHARA STATE UNIVERSITY. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ* (buxdu. uz), 23(23).

22. Qudratova, G. (2024). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE ACTIVITY IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. *Modern Science and Research*, 3(2), 1257-1261.
23. Qudratova, G. (2024). THE IMPORTANCE OF INNOVATIVE POTENTIAL IN INCREASING COMPETITIVENESS. *Modern Science and Research*, 3(1), 933-938.
24. Jumayeva, Z., & Nozimova, A. (2023). Palyno-Morphological Study of Allergenic Flora of Samarkand, Uzbekistan. *American Journal of Plant Sciences*, 14(5), 533-541.
25. Jumayeva, Z. (2024). THE MAIN WAYS OF EFFECTIVE WORK ORGANIZATION IN THE MODERNIZATION OF THE ECONOMY. *Modern Science and Research*, 3(2), 366-370.
26. Sodiqova, N. (2024). TADBIRKORLIK SOHASINI MALAKALI KADRLAR BILAN TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI. *Modern Science and Research*, 3(1), 123-132.
27. Alimova, S. (2024). THE IMPACT OF E-ACCOUNTING IN MODERN BUSINESSES. *Modern Science and Research*, 3(1), 928-932.
28. Mirzabek, T. (2023). Marketing Kommunikasiyalari Tizimida Og'r Muloqotlar Xususiyatlari. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(14), 388-391.
29. To'rayevna, S. N. (2024). YANGI IQTISODIYOT VA UNING MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI. *Gospodarka i Innowacje*. (45), 333-339.
30. Khalilov, B. (2023). FINANCIAL INDICATORS OF BUSINESS EFFICIENCY IN COMPANIES. *Modern Science and Research*, 2(10), 835-839.
31. Khalilov, B. (2023). FINANCIAL ELEMENTS OF BUSINESS STABILITY. *Modern Science and Research*, 2(12), 877-882.
32. Raxmonqulova, N. (2024). MAIN PRIORITY DIRECTIONS OF REGIONAL ECONOMY DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 371-375.
33. Supievna, B. M., & Firuza, S. (2023). STRATEGIC WAYS OF IMPLEMENTING PERSONNEL POLICY IN COMMERCIAL BANKS. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 1(7), 22-25.
34. Akbarovna, N. N. (2023). BULUTLI HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIYOTDA TURGAN ORNI. *Gospodarka i Innowacje*. 42, 517-520.
35. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2023). Oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish. *Science and Education*, 4(7), 476-481.
36. Jumayeva, Z., Nurullayeva, N., Nozimova, A., Tursunboev, X., & Dosjanova, G. (2024). Dynamics and characteristics of allergenic plant pollen in the Republic of Uzbekistan. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 498, p. 02015). EDP Sciences.
37. Sodikova, N. (2024). OTMda "Iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va tizimlari" fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning o'rni. *Modern Science and Research*, 3(1), 1-4.